

1.2.

Evolució de l'economia europea

1.2.1. Renda

1.2.2. Preus

1.2.3. Tipus de canvi

1.2.4. Evolució del mercat de treball

1.2.5. Evolució dels tipus d'interès

1.2.1. Renda

La zona euro havia finalitzat l'any 2009 amb una millora dels indicadors de la renda, un PIB que avançava amb fermesa cap a la cota zero i, en conjunt, tot un seguit de dades de tendència positiva. Aquesta progressió es consolida lentament durant el 2010 i augmenten les expectatives de creixement econòmic europeu.

En la mateixa línia, continua l'acceleració gradual en la majoria dels conceptes de renda analitzats, sobretot pel que fa a les exportacions i les importacions. Altres indicadors, com el PIB real de la zona euro, han mantingut una dinàmica menys alcista, però igualment significativa per la seva situació positiva.

Els diferents ritmes en l'evolució de l'economia que es presenten dins de la zona euro mostren que Alemanya, juntament amb altres països del nord d'Europa, lidera el creixement robust i es distancia de països amb un creixement més moderat i incert. A Espanya, les taxes de creixement es mantenen suaus i inestables. És el cas del PIB, que s'incrementa de forma moderada (0,6%) si es compara amb les xifres d'Alemanya (4,0%), Finlàndia (5,0%) o Suècia (7,2%).

El retorn de les xifres positives d'Espanya pel que fa a la renda apunta cap a un creixement fràgil de l'economia. L'evolució de factors com ara l'elevada taxa d'atur, la situació fiscal i el sector financer en determinen els valors. No obstant, aquest 2010, la situació ha canviat clarament i s'observa que la majoria dels indicadors ara són positius, amb alguna excepció, com la formació bruta de capital fix, que està molt condicionada pel sector residencial i les retallades en la inversió pública.

L'activitat econòmica europea es consolida lentament, com es pot observar en el creixement de les xifres analitzades. Des de l'òptica de la demanda, el creixement europeu és notable des de molts punts de vista, però resulta especialment evident pel que fa a les comandes en exportacions i importacions. A Espanya, el comportament és molt similar, si es té en compte que l'any 2009 va ser un exercici més aviat gris, amb creixements nuls o decrements. Si a això se suma el fet que la segona meitat de 2008 va ser francament recessiva, el resultat és un gràfic a l'alça que ha de ser interpretat com una recuperació positiva.

Tot i les persistències de dubte d'alguns països de la zona euro, les exportacions i les importacions han crescut intensament des del nivell del -5% fins al 12% positiu en dos trimestres. A partir d'aquest moment, les importacions i les exportacions es mantenen estables el darrer trimestre a l'11,6%.

La formació bruta de capital fix, que a les acaballes de 2009 havia caigut gairebé al -10%, comença a remuntar durant el primer trimestre i se situa en xifres positives a partir del segon i el tercer trimestre de 2010. Resulta especialment interessant el comportament del PIB real, que abandona el signe negatiu el primer trimestre i segueix una tendència cap a un increment moderat a partir del segon. Pel que fa al consum (públic i privat), es constata també una millora, lleu en aquest cas, però important en el sentit que implica deixar enrere el decreixement per consolidar una recuperació de les xifres positives de creixement.

A la Unió Europea dels 27, el gràfic manté una tendència similar, tot i que amb característiques específiques. És interessant apreciar el comportament irregular del PIB real, que s'havia enfilat per sobre del 0,7% el primer trimestre, tot i que sempre en nivells de creixement positiu.

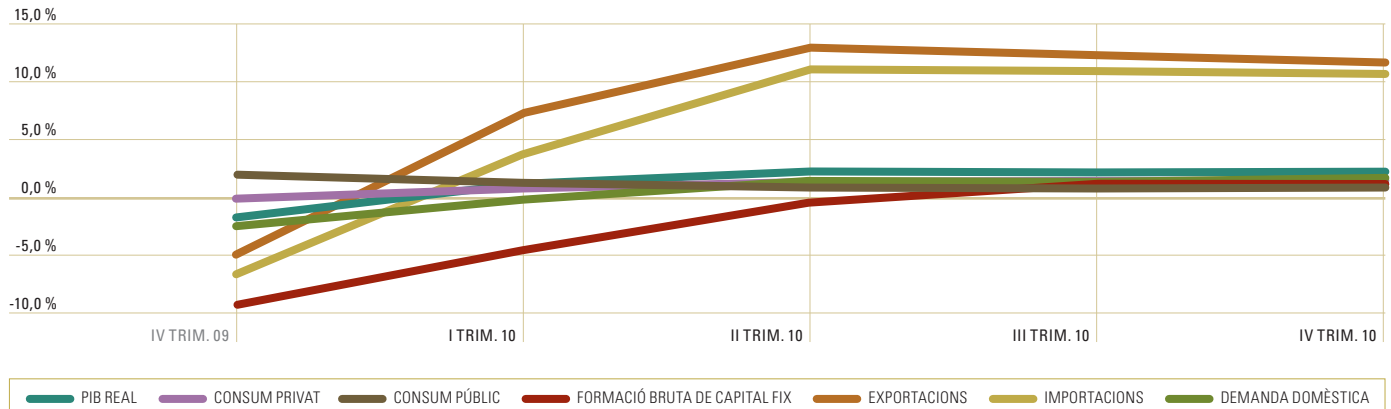
El més rellevant del gràfic és que, com passava a la zona euro, tots els indicadors acaben per sobre del valor de Cota 0 i, per tant, en positiu (els valors oscil·len entre el 2,0 i el 2,2%). També en consonància amb la corba de la zona euro, s'observa que la formació bruta de capital fix augmenta intensament durant els primers mesos de l'any i se situa en zona de creixement durant la resta de 2010.

Finalment, el gràfic d'Espanya recull també algunes de les tendències positives de la resta d'Europa, tot i que deixa entreveure alhora algun retard. És el cas de la formació bruta de capital fix, que –malgrat el bon inici d'any– no aconsegueix recuperar el nivell de creixement positiu i acaba l'any 2010 al voltant del -6,1%. La seva evolució ve molt marcada per la situació del sector residencial i les retallades en la inversió pública, compensades alhora per una recuperació moderada de la inversió en equipament.

En canvi, el gràfic permet extreure conclusions interessants sobre la tendència d'Espanya en termes macroeconòmics. Una d'elles té a veure amb el consum que, a partir del segon trimestre, se situa en nivells positius tant en consum públic com privat. Posteriorment, aquest últim aconsegueix mantenir el signe positiu, a prop del 2%, mentre que el públic decreix de forma moderada, en qualsevol cas molt a prop del 0%.

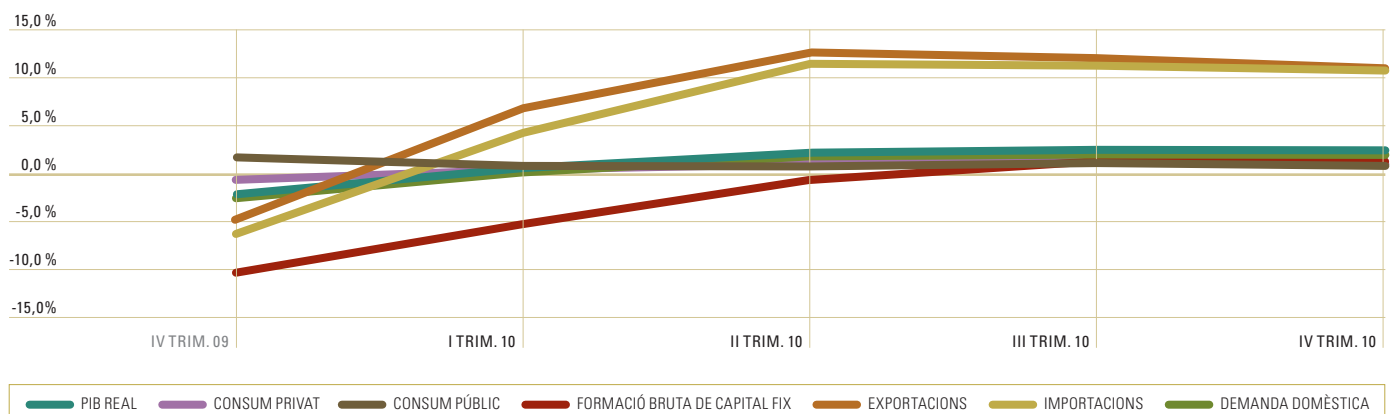
Encara més positives són les dades de les exportacions i les importacions, que acaben l'any 2010 en un nivell del 10% i 5% respectivament. Són resultats positius si es té en compte que ambdós indicadors havien registrat taxes negatives a finals de 2009, concretament del -2% i -9%. Pel que fa al PIB real, el gràfic mostra una recuperació progressiva, moderada, però consistent. I el que és més important, passa del signe negatiu al positiu.

GRÀFIC 5
COMPOSICIÓ DEL CREIXEMENT EUROPEU DES DE L'ÒPTICA DE LA DEMANDA, ZONA EURO

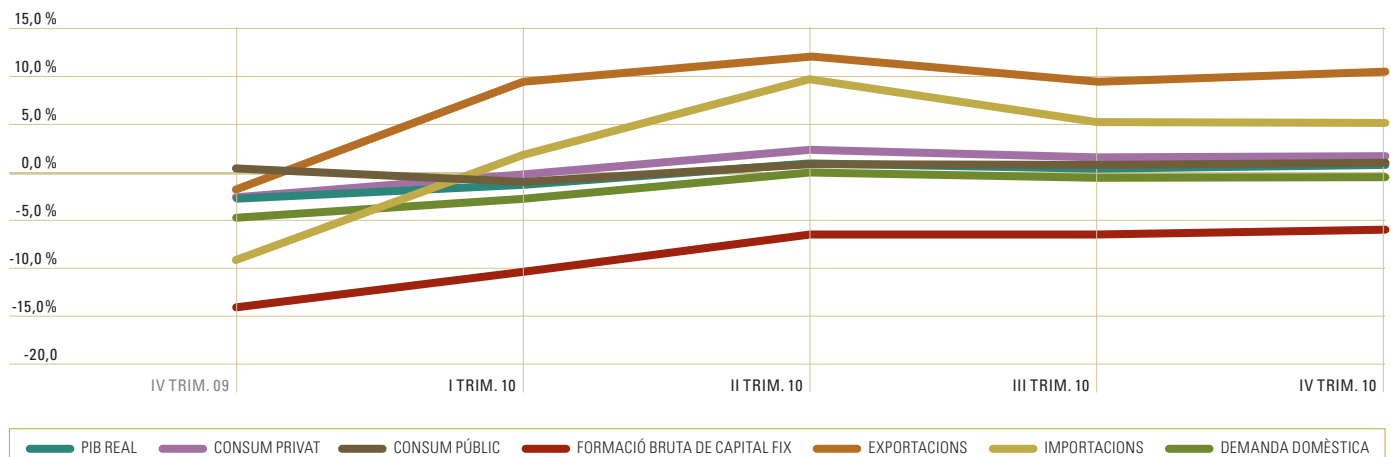
Font: Euro indicators. *News release*. Percentatge de canvi comparat amb el mateix trimestre de l'any anterior. Dades desestacionalitzades. Base 2000.

GRÀFIC 6
COMPOSICIÓ DEL CREIXEMENT EUROPEU DES DE L'ÒPTICA DE LA DEMANDA, UE-27

Font: Euro indicators. *News release*. Percentatge de canvi comparat amb el mateix trimestre de l'any anterior. Dades desestacionalitzades. Base 2000.

GRÀFIC 7
COMPOSICIÓ DEL CREIXEMENT EUROPEU DES DE L'ÒPTICA DE LA DEMANDA, ESPANYA

Font: Euro indicators. *News release*. Percentatge de canvi comparat amb el mateix trimestre de l'any anterior. Dades desestacionalitzades. Base 2000.

Si des de l'òptica de la demanda les xifres permeten ser moderadament optimistes, des de l'òptica de l'oferta també són positives. A la zona euro, destaca la dada del PIB real, que deixa enrere el -2,2% de finals de 2009 per situar-se en positiu, fins al punt de tancar l'any 2010 en el 2,0%. Aquesta tendència a l'alça es pot apreciar en cadascun dels conceptes que integren la composició de l'oferta, especialment la indústria, que passa del -7,2% al 6,1% en positiu, i consolida així un creixement de 13 punts.

També destaca l'evolució del valor afegit brut, que venia de tancar l'any 2009 en el -2,4%, progressa en positiu durant l'any 2010 i tanca l'exercici en el 2,1%. La construcció no aconsegueix assolir el creixement positiu, però sí moderar la tendència a la baixa que es venia observant els darrers mesos.

La UE dels 27 també experimenta aquesta mateixa línia de creixement, amb taxes no gaire diferents de les del conjunt de la zona euro. Resulta significatiu que, en aquesta àrea més restringida de països, la construcció progressa més ràpidament, passant del -6,2% d'inicis d'any a un esperançador -1,7%, que permet pensar que aviat es veurà un signe positiu.

Pel que fa al creixement d'Espanya, les darreres dades disponibles el tercer trimestre de 2010 mostren un avenç del PIB real igualment positiu, sobretot si es té en compte que el darrer trimestre de 2009 la xifra s'havia situat en un preocupant -3,0%. Precisament per aquesta circumstància –el retard respecte a la mitjana d'Europa–, la millora no ha estat suficient com per posar-se a l'alçada de la resta de països, però sí per recuperar el signe positiu, en aquest cas amb un 0,6%.

La taula evidencia també el fort impacte que a Espanya ha tingut el boom de la construcció: si en altres països de la zona euro o de la UE les dades sobre aquest sector mostraven una millora significativa, aquí l'evolució és lenta i pràcticament no s'experimenten canvis. Molt més positiva és la dada de la indústria, en la qual s'aprecia una evolució fulgurant, des del -14,2% al 2,3% en positiu. També es pot destacar la xifra del valor afegit brut, que progressa de forma paral·lela al PIB.

TAULA 1.A
COMPOSICIÓ DEL CREIXEMENT EUROPEU DES DE L'ÒPTICA DE L'OFERTA, ZONA EURO

	IV TRIM. 09	I TRIM. 10	II TRIM. 10	III TRIM. 10	IV TRIM. 10
PIB real	-2,2	0,8	2,0	1,9	2,0
Agricultura, ramaderia i pesca	-0,1	0,5	0,4	-1,0	1,0
Indústria (inc. energia)	-7,2	3,8	7,1	5,2	6,1
Construcció	-4,7	-6,5	-4,2	-3,5	-3,5
Comerç, transport, comunicacions	-3,0	0,4	1,4	1,6	1,6
Activitats empresarials, serveis financers	-1,4	0,9	1,3	1,8	2,0
Altres serveis	1,4	1,2	1,0	1,1	1,1
Valor afegit brut	-2,4	0,9	1,9	1,8	2,1

Font: Euro indicators. *News release*. Percentatge de canvi comparat amb el mateix trimestre de l'any anterior. Dades desestacionalitzades. Base 2000.

TAULA 1.B

COMPOSICIÓ DEL CREIXEMENT EUROPEU DES DE L'ÒPTICA DE L'OFERTA, UE-27

	III TRIM. 09	IV TRIM. 09	I TRIM. 10	II TRIM. 10	III TRIM. 10
PIB real	-2,3	0,6	2,0	2,2	2,1
Agricultura, ramaderia i pesca	-0,6	-0,2	0,2	-1,8	0,3
Indústria (inc. energia)	-6,6	3,7	6,6	5,5	6,1
Construcció	-4,9	-6,2	-2,5	-1,4	-1,7
Comerç, transport, comunicacions	-2,5	0,8	1,9	2,3	2,0
Activitats empresarials, serveis financers	-1,9	0,4	1,0	1,9	1,8
Altres serveis	1,0	1,2	1,0	1,0	1,1
Valor afegit brut	-2,4	0,8	2,0	2,1	2,2

Font: Euro indicators. *News release*. Percentatge de canvi comparat amb el mateix trimestre de l'any anterior. Dades desestacionalitzades. Base 2000.

TAULA 1.C

COMPOSICIÓ DEL CREIXEMENT EUROPEU DES DE L'ÒPTICA DE L'OFERTA, ESPANYA

	III TRIM. 09	IV TRIM. 09	I TRIM. 10	II TRIM. 10	III TRIM. 10
PIB real	-2,3	-3,0	-1,4	0,0	0,2
Agricultura, ramaderia i pesca	-2,2	1,5	-1,5	-2,0	-2,2
Indústria (inc. energia)	-14,2	-10,2	-1,7	2,0	2,3
Construcció	-6,8	-5,4	-6,5	-6,6	-6,8
Comerç, transport, comunicacions	-2,7	-0,9	0,8	1,7	1,6
Activitats empresarials, serveis financers	-2,6	-3,7	-3,8	-2,2	-0,3
Altres serveis	1,8	2,1	1,5	1,7	1,2
Valor afegit brut	-4,1	-2,9	-1,4	-0,2	0,2

Font: Euro indicators. *News release*. Percentatge de canvi comparat amb el mateix trimestre de l'any anterior. Dades desestacionalitzades. Base 2000.

La taula sobre l'evolució del PIB a Europa reflecteix canvis importants en relació amb el 2009. Si durant aquell any ja s'havien evidenciat millores importants en la creació de riquesa a la gran majoria de països, el 2010 aquesta tendència es confirma i, el que és encara més important, els principals països del continent deixen enrere els números vermells per tenir, ara sí, taxes de creixement positives. La zona euro passa del -2,1% el quart trimestre de 2009 a un esperançador 2,0%, i el mateix es pot dir de la UE dels 27, que passa del -2,2% al 2,2%, i canvia i millora així la seva posició en el rànquing. Pel que fa als països de la UE dels 13, l'evolució és molt similar, del -2,0% a finals de 2009 al 2,0% al tancament de 2010, que li permet doncs passar de la posició 21 a la novena.

Aquesta tendència a l'alça és especialment notòria en alguns països clau per al funcionament d'Europa. És el cas d'Alemanya, que havia registrat un creixement negatiu del -2,0% el 2009 i que, en canvi, l'any 2010 acaba amb un saludable 4%. També sorprenen en positiu els casos de Finlàndia, que passa del -5,5% al 5%, i Suècia, que abandona el -1,6% de finals de 2009 per esdevenir el país europeu que més creix l'any 2010, amb un 7,2%. També resulta interessant

comentar el cas de Polònia, l'únic país (amb Luxemburg) que havia tancat 2009 amb taxes positives (2,9%), i que el 2010 torna a refermar la solidesa del seu creixement amb un 3,9%.

Pel que fa a Espanya, es poden extreure dues conclusions, una de positiva i una altra de negativa. D'una banda, Espanya s'afegeix al club de països que passen de les taxes negatives (-3,0% el quart trimestre de 2009) al creixement positiu (0,6% al tancament de 2010). D'altra banda, les dades del PIB espanyol se situen entre les pitjors d'Europa, només per davant de Romania (-0,6%) i Irlanda (-0,5%).

TAULA 2
EVOLUCIÓ DEL PIB PER PAÏSOS A LA ZONA EURO I A LA UNIÓ EUROPEA, VALORS PERCENTUALS

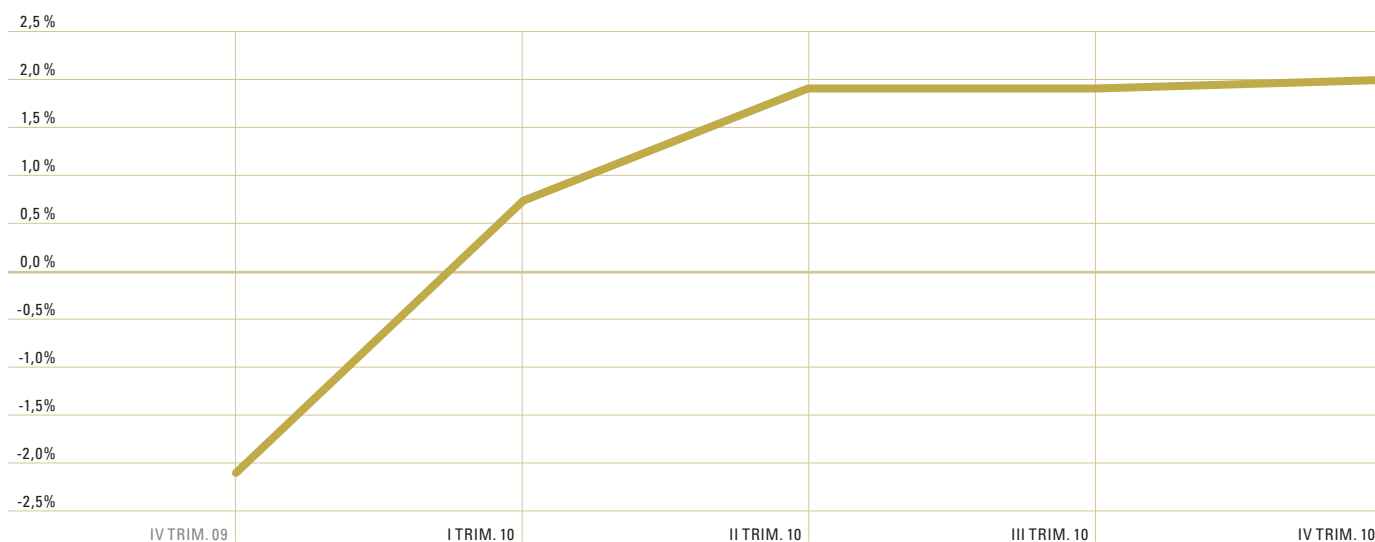
	IV TRIM. 09		I TRIM. 10		II TRIM. 10		III TRIM. 10		IV TRIM. 10	
Zona euro	-2,1	20	0,8	19	2,0	15	2,0	13	2,0	9
UE-27	-2,2	19	0,7	18	2,0	15	2,2	16	2,2	12
UE-13	-2,0	21	0,8	19	2,0	15	1,9	11	2,0	9
Bèlgica	-0,1	28	1,7	24	2,7	21	2,0	13	2,0	9
Bulgària	-6,7	4	-0,8	9	-0,3	5	0,5	5	2,8	17
Rep. Txeca	-3,2	11	1,1	21	2,3	18	2,7	20	2,6	15
Dinamarca	-3,2	11	-0,8	9	2,6	20	3,7	25	2,9	18
Alemanya	-2,0	21	2,1	26	3,9	26	3,9	26	4,0	24
Estònia	-9,1	3	-2,7	2	3,1	23	5,5	29	6,8	27
Grècia	-3,2	11	-2,7	2	-4,0	1	-4,6	1	n.d	
Espanya	-3,0	14	-1,4	6	0,0	6	0,2	4	0,6	3
França	-0,5	27	1,2	22	1,6	14	1,7	10	1,5	5
Irlanda	-5,5	7	-1,2	7	-1,9	3	-0,5	3	-0,5	2
Itàlia	-2,9	15	0,6	17	1,5	11	1,4	8	1,5	5
Xipre	-2,7	17	-1,0	8	0,6	7	2,0	13	2,6	15
Letònia	-16,8	1	-5,3	1	-2,8	2	2,6	19	3,6	21
Lituània	-14,4	2	-1,9	5	1,2	9	1,6	9	4,6	25
Luxemburg	2,1	29	1,4	23	5,5	30	3,6	24	n.d	
Hongria	-5,1	9	-0,6	11	0,8	8	2,2	16	2,3	14
Malta	-1,4	25	3,9	29	3,5	24	3,2	23	3,9	22
Països Baixos	-2,4	18	0,3	15	2,7	21	1,9	11	2,2	12
Àustria	-1,8	23	0,5	16	2,3	18	2,7	20	3,1	19
Polònia	2,9	30	3,1	28	3,7	25	4,6	28	3,9	22
Portugal	-1,0	26	1,7	24	1,4	10	1,2	6	1,0	4
Romania	-6,6	5	-2,1	4	-0,5	4	-2,1	2	-0,6	1
Eslovènia	-6,2	6	-0,2	13	1,5	11	1,3	7	1,9	8
Eslovàquia	-4,2	10	4,5	30	4,2	28	4,0	27	3,4	20
Finlàndia	-5,5	7	0,1	14	4,1	27	3,0	22	5,0	26
Suècia	-1,6	24	2,6	27	4,4	29	6,8	30	7,2	28
Regne Unit	-2,8	16	-0,4	12	1,5	11	2,5	18	1,5	5

Font: Euro indicators. *News release*. Percentatge de canvi comparat amb el mateix trimestre de l'any anterior. Dades desestacionalitzades. Base 2000.

El gràfic que es comenta tot seguit permet constatar el que ja s'ha assenyalat a la taula anterior: es confirma la tendència de creixement progressiu i consolidat de forma lenta del PIB a tota la zona euro. Així doncs, la línia ascendent que mostra el gràfic continua amb la progressió iniciada pels països europeus a principis de 2009. Ara bé, durant el 2010 s'afegeix un important salt qualitatiu, ja que Europa supera les taxes negatives per entrar en xifres positives. Malgrat aquest creixement liderat per Alemanya, la configuració segueix sent fràgil, atesos els increments moderats de Regne Unit, França i Itàlia i de països amb més afectació pel risc sobirà i, per tant, amb un creixement més fràgil com ara Espanya, Portugal, Irlanda i Grècia.

El primer trimestre, el PIB de la zona euro ja registra un increment del 0,8%, i a continuació puja al 2,0% el segon trimestre. Tot i que entre juliol i setembre es registra un retrocés mínim d'una dècima (1,9%), es torna a assolir el nivell del 2,0% al final de 2010, i es confirma així un ritme positiu de creació de riquesa a Europa malgrat la moderació dels dos últims trimestres.

GRÀFIC 8
EVOLUCIÓ DEL PIB, ZONA EURO

Font: Banc d'Espanya. Butlletí estadístic. PIB. Preus constants. Base 2000.

1.2.2. Preus

Al llarg de l'any 2010, els preus s'han incrementat progressivament fins a assolir a finals d'any els límits establerts per la Unió Europea. Aquesta situació s'explica bàsicament per l'augment del preu del petroli i l'encariment de les matèries primeres alimentàries i minerals, que deixen enrere la dinàmica moderada de la primera meitat de l'any anterior i situen l'increment dels preus al consum a la cota més elevada des d'octubre de 2008.

Tot i això, en termes de mitjana anual, l'IPC harmonitzat del 2010 es manté en valors moderats (2,6% de mitjana a la UE) tenint en compte la inflació elevada d'alguns països de l'est d'Europa. Alemanya, els Països Baixos i França assoleixen taxes per sota del 2% i contraresten les taxes altes.

Malgrat les tensions internacionals dels preus energètics i de l'alimentació no elaborada, es pot observar, a partir de l'IPCH subjacent, com l'evolució dels preus d'Espanya respecte de les mitjanes europees ha tingut un creixement molt acusat a partir del mes d'abril.

Els economistes acostumen a analitzar la dada de l'IPC com un dels indicatius clau de l'economia. Una inflació descontrolada pot portar com a conseqüència un «escalfament» no desitjat que crea una bombolla de preus que no es correspon amb la riquesa real del país. Una inflació massa elevada és, en definitiva, un desajustament perillós per a l'economia.

Així doncs, la taula de l'IPC harmonitzat és un termòmetre global de l'economia europea. Amb la dada del 2% com a referència explícita del Banc Central Europeu (BCE) és fàcil concloure que la majoria dels països de l'entorn de la UE no han aconseguit fer els deures pel que fa a la inflació. El propi BCE ha reconegut que la situació normal en aquests moments seria estar per sota d'aquest 2%, però no massa. Ultrapassar la xifra marca la zona de perill d'escalfament per a l'economia. D'altra banda, quedar-se molt per sota pot reflectir una situació d'estancament.

Alemanya és dels pocs que se situen en aquest «cercle virtuós»: el desembre de 2010 registrava un IPCH interanual de 1,9 i en aquesta mateixa línia se situaven altres països com els Països Baixos (1,8), Xipre (1,9) o França (2,0). En canvi, Espanya registrava un perillós 2,9. És una dada negativa si tenim en compte els objectius marcats, però si es compara amb el nivell global de la UE (2,6), es pot dir que entra dins de la normalitat.

En l'altre extrem, com a països fortament inflacionistes, es troben els casos de Turquia (6,4), Romania (7,9) o Estònia (5,4), entre altres. Cal dir que Gran Bretanya, un pes pesant de l'economia europea, orbita per sobre del 3%.

TAULA 3
IPC HARMONITZAT (IPCH), UNIÓ EUROPEA

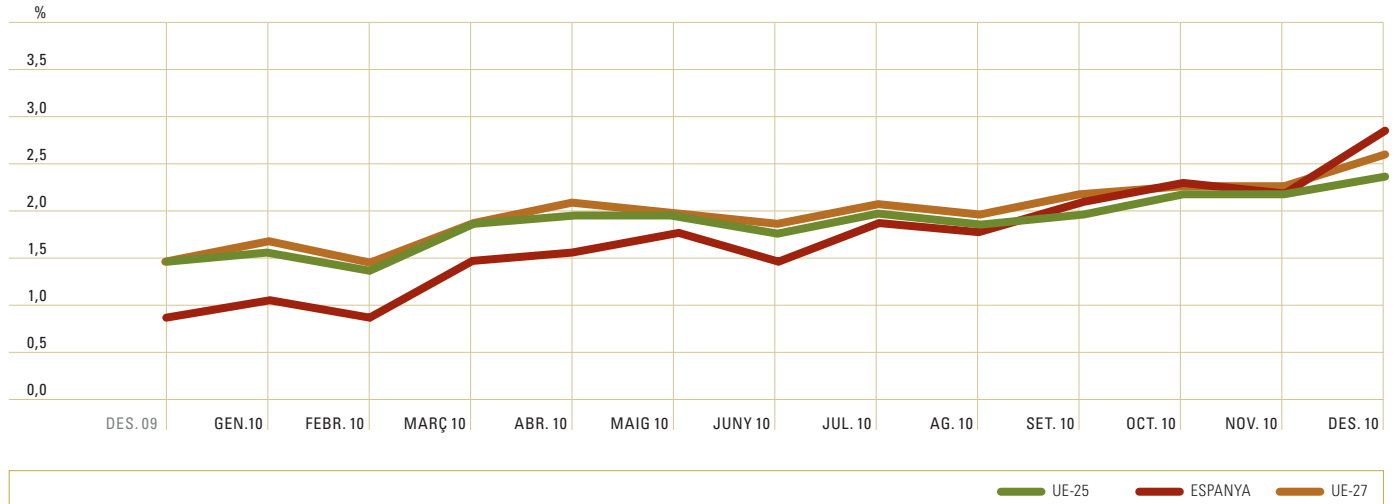
	ÀREA	DES. 09	GEN. 10	FEBR. 10	MARÇ 10	ABR. 10	MAIG 10	JUNY 10	JUL. 10	AG. 10	SET. 10	OCT. 10	NOV. 10	DES. 10
Zona euro 16		0,9	1,0	0,9	1,4	1,5	1,6	1,4	1,7	1,6	1,8	1,9	1,9	2,2
Zona euro 15		0,9	1,0	0,9	1,4	1,5	1,6	1,4	1,7	1,6	1,8	1,9	1,9	2,2
UE		1,5	1,7	1,5	1,9	2,0	2,0	1,9	2,1	2,0	2,2	2,3	2,3	2,6
UE-27		1,5	1,7	1,5	1,9	2,1	2,0	1,9	2,1	2,0	2,2	2,3	2,3	2,6
UE-25	UE-25	1,5	1,6	1,4	1,9	2,0	2,0	1,8	2,0	1,9	2,0	2,2	2,2	2,4
Bèlgica	Euro	0,3	0,8	0,8	1,9	2,1	2,5	2,7	2,4	2,4	2,9	3,1	3,0	3,4
Bulgària	UE-27	1,6	1,8	1,7	2,4	3,0	3,0	2,5	3,2	3,2	3,6	3,6	4,0	4,4
Txèquia	UE-25	0,5	0,4	0,4	0,4	0,9	1,0	1,0	1,6	1,5	1,8	1,8	1,9	2,3
Dinamarca	UE-25	1,2	1,9	1,8	2,1	2,4	1,9	1,7	2,1	2,3	2,5	2,4	2,5	2,8
Alemanya	Euro	0,8	0,8	0,5	1,2	1,0	1,2	0,8	1,2	1,0	1,3	1,3	1,6	1,9
Estònia	UE-25	-1,9	-1,0	-0,3	1,4	2,5	2,8	3,4	2,8	2,8	3,8	4,5	5,0	5,4
Irlanda	Euro	-2,6	-2,4	-2,4	-2,4	-2,5	-1,9	-2,0	-1,2	-1,2	-1,0	-0,8	-0,8	n.d
Grècia	Euro	2,6	2,3	2,9	3,9	4,7	5,3	5,2	5,5	5,6	5,7	5,2	4,8	5,2
Espanya	Euro	0,9	1,1	0,9	1,5	1,6	1,8	1,5	1,9	1,8	2,1	2,3	2,2	2,9
França	Euro	1,0	1,2	1,4	1,7	1,9	1,9	1,7	1,9	1,6	1,8	1,8	1,8	2,0
Itàlia	Euro	1,1	1,3	1,1	1,4	1,6	1,6	1,5	1,8	1,8	1,6	2,0	1,9	2,1
Xipre	UE-25	1,6	2,5	2,8	2,3	2,5	1,8	2,1	2,7	3,4	3,6	3,2	1,7	1,9
Letònia	UE-25	-1,4	-3,3	-4,3	-4,0	-2,8	-2,4	-1,6	-0,7	-0,4	0,3	0,9	1,7	2,4
Lituània	UE-25	1,2	-0,3	-0,6	-0,4	0,2	0,5	0,9	1,7	1,8	1,8	2,6	2,5	3,6
Luxemburg	Euro	2,5	3,0	2,3	3,2	3,1	3,1	2,3	2,9	2,5	2,6	2,9	2,5	3,1
Hongria	UE-25	5,4	6,2	5,6	5,7	5,7	4,9	5,0	3,6	3,6	3,7	4,3	4,0	4,6
Malta	UE-25	-0,4	1,2	0,7	0,6	0,8	1,8	1,8	2,5	3,0	2,4	2,2	3,4	4,0
Països Baixos	Euro	0,7	0,4	0,3	0,7	0,6	0,4	0,2	1,3	1,2	1,4	1,4	1,4	1,8
Àustria	Euro	1,1	1,2	0,9	1,8	1,8	1,7	1,8	1,7	1,6	1,7	2,0	1,8	2,2
Polònia	UE-25	3,8	3,9	3,4	2,9	2,7	2,3	2,4	1,9	1,9	2,5	2,6	2,6	2,9
Portugal	Euro	-0,1	0,1	0,2	0,6	0,7	1,1	1,1	1,9	2,0	2,0	2,3	2,2	2,4
Romania	UE-27	4,7	5,2	4,5	4,2	4,2	4,4	4,3	7,1	7,6	7,7	7,9	7,7	7,9
Eslovènia	UE-25	2,1	1,8	1,6	1,8	2,7	2,4	2,1	2,3	2,4	2,1	2,1	1,6	2,2
Eslovàquia	UE-25	0,0	-0,2	-0,2	0,3	0,7	0,7	0,7	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	1,3
Finlàndia	Euro	1,8	1,6	1,3	1,5	1,6	1,4	1,3	1,3	1,3	1,4	2,3	2,4	2,8
Suècia	UE-25	2,8	2,7	2,8	2,5	2,1	1,9	1,6	1,4	1,1	1,5	1,6	1,7	2,1
Regne Unit	UE-25	2,9	3,5	3,0	3,4	3,7	3,4	3,2	3,1	3,1	3,1	3,2	3,3	n.d
Turquia		6,5	8,2	10,1	9,6	10,2	9,1	8,4	7,6	8,3	9,2	8,6	7,3	6,4
Islàndia		11,3	10,6	10,7	11,6	11,1	10,0	7,6	6,2	5,9	5,1	4,6	3,8	3,5
Noruega	EFTA	2,4	2,7	3,1	3,6	3,4	2,6	1,8	1,8	1,7	1,4	1,7	1,5	2,7

Font: Euro indicators. *News release*. IPC harmonitzat interanual.

El gràfic següent compara l'evolució de l'IPCH espanyol amb tres grups de països: l'Europa dels 25, la dels 27 i la zona euro. La comparació permet apreciar un punt d'inflexió a finals de 2010, quan la inflació d'Espanya puja notablement per sobre de l'europea (tant la dels 25 com la dels 27). Fins a aquest moment, les tres línies evolucionaven en paral·lel, i fins i tot es pot veure clarament que l'IPCH espanyol progressava per sota. El novembre, la inflació espanyola abandona la referència del 2% i es dispara cap al 3%.

Com s'ha comentat anteriorment, caldrà veure durant els propers mesos si es tracta d'una tendència –senyal d'escalfament– o si és una pujada puntual que ve seguida d'una posterior moderació, tal com ha receptat el BCE.

GRÀFIC 9 EVOLUCIÓ DE L'IPCH INTERANUAL

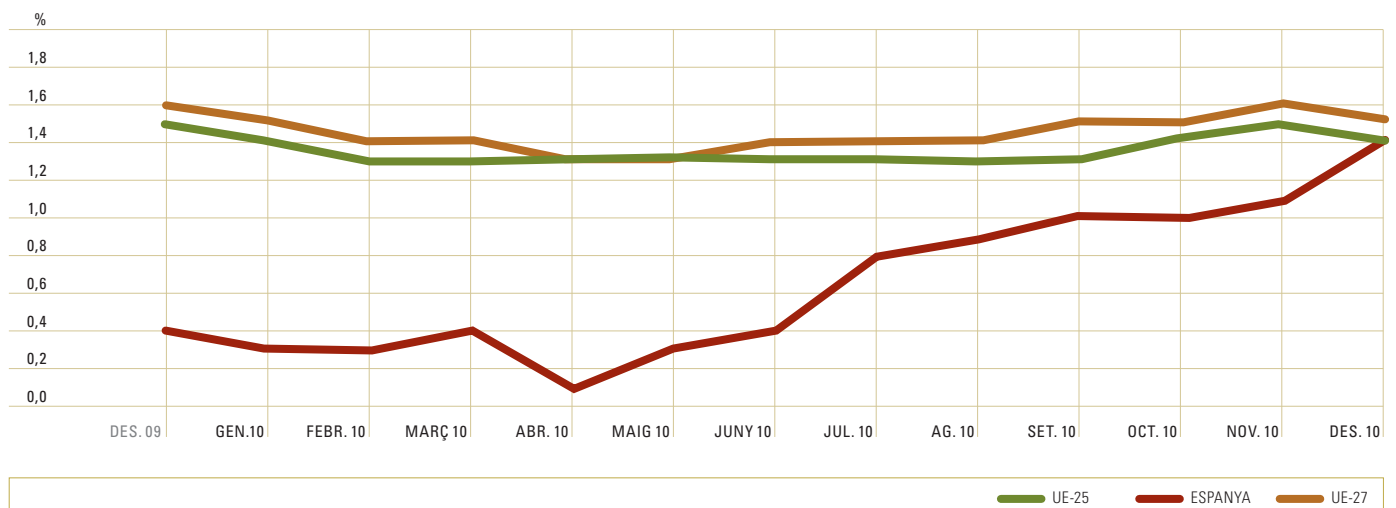

Font: Euro indicators. News release.

L'IPCH subjacent resulta doblement interessant no només perquè permet veure la tendència dels preus d'una economia, sinó que, en eliminar les variacions distorsionadores dels carburants i els aliments no elaborats, la lectura en resulta més objectiva i estable per al càlcul de projeccions.

Des d'aquesta altra perspectiva, ràpidament s'observa una primera diferència respecte dels gràfics anteriors: a l'Estat espanyol l'IPCH comença clarament per sota de la inflació de la resta d'Europa. Fins al juny aproximadament, es pot concloure que l'evolució dels preus era indubtablement més moderada, tot i no incloure aquests dos elements de poderosa influència en l'elaboració de l'IPC (carburants i aliments no elaborats).

GRÀFIC 10 EVOLUCIÓ DE L'IPCH SUBJACENT INTERANUAL

Font: Euro indicators. News release.

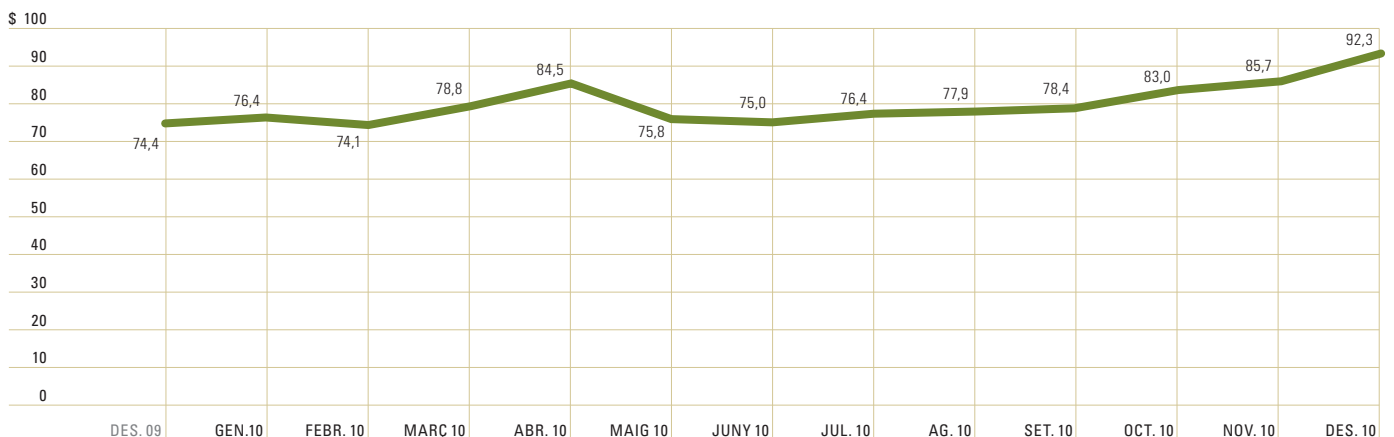
Ara bé, a la segona meitat de l'any, l'IPCH espanyol es dispara del 0,1% a l'1,2%, mentre que a la resta d'Europa els preus tendeixen més aviat a la baixa. Aquesta rapidíssima pujada de l'IPCH subjacent admet, com sempre, diverses lectures. La negativa ja es coneix: existeix el perill de crear una bombolla de consum que no es correspongui amb la realitat econòmica del país. La lectura positiva, en canvi, és que aquesta pujada de preus pot ser un primer indicatiu de la recuperació del consum: el comerç és optimista respecte a les vendes perquè valora l'existència de signes de confiança i, en conseqüència, decideix començar a incrementar els preus.

El preu del petroli és un indicatiu important que cal tenir en compte per omplir la bretxa entre l'IPC –índex de preus al consum– i l'IPC subjacent –que precisament no té en compte el preu dels carburants. A més, el preu del barril de petroli es tradueix en un increment del preu de les benzines, una circumstància que afecta directament molts sectors i activitats, entre elles el transport i la logística.

Tenint en compte els alts i baixos als quals ens té acostumats aquest indicador, es pot dir que el 2010 ha estat un any relativament tranquil. La taxa de creixement interanual el mes de desembre era del 24%, una taxa elevada però molt més moderada que el desembre de l'any 2009, quan va superar el nivell del 80% interanual. Malgrat aquesta relativa normalitat, des del gener el preu del barril ha experimentat sacsejades significatives, i ha passat de la baixada del -3% el febrer a un increment del 7% a l'abril, en aquest cas en taxes intermensuals.

Cal destacar que el darrer trimestre de 2010 la pujada va ser considerable, ja que es van sumar tres increments consecutius del 5,8%, 3,2% i 7,7%. Aquests tres augments són els que van dur la taxa interanual des del 7% de setembre fins al 24% de desembre.

GRÁFIC 11
PREU EN DÒLARS DEL BARRIL BRENT

Font: Banc d'Espanya. Indicadors econòmics.

1.2.3. Tipus de canvi

El tipus de canvi en situació d'incertesa econòmica comporta una valoració complicada. El teixit empresarial té interessos que de vegades són contraris a la depreciació de l'euro. Els manuals clàssics assenyalen que la competitivitat pot millorar si es devalua la moneda; ara bé, segons els tipus d'entrades de les empreses aquesta acció pot tenir uns efectes positius o negatius. Per tant, els beneficis no estan clars. Malgrat que la depreciació sigui una eina de competitivitat tan poderosa, no sembla tenir uns efectes unidireccionals en l'economia o el teixit empresarial.

Amb tot, l'evolució del mercat de divises ha anat moderant les oscil·lacions i l'euro ha tancat l'any en el mateix valor que l'any 2006 (1,32 dòlars per euro) i ha assolit un valor mínim el mes de juny (1,22 dòlars per euro).

Ara bé, també s'han produït canvis positius. Europa començava a donar també algunes bones notícies, com ara la recuperació de la «locomotora» alemanya. El creixement econòmic d'Alemanya no només s'ha confirmat, sinó que finalment ha tancat l'any amb un increment del PIB del 3,6%, i el que és encara més important: amb molt bones perspectives per als propers anys.

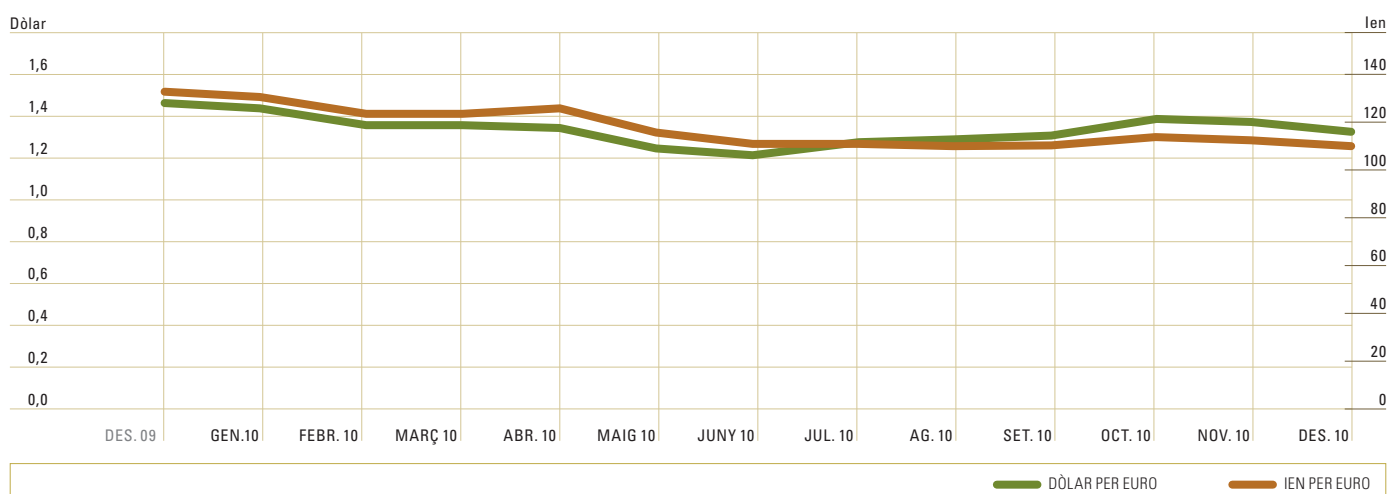
Després de la fortíssima revalorització experimentada per l'euro entre 2005 i 2007 –quan es van arribar a pagar 1,6 dòlars per cada euro–, la moneda estatunidenca va remuntar de forma sensible durant 2008 i va tornar a perdre la pista de l'euro l'any 2009. Van ser uns anys bojos durant els quals la cotització d'ambdues divises oscil·lava de forma notable. Si s'agafen aquells anys com a referència, es pot concloure que l'any 2010 ha estat un exercici relativament tranquil, tot i que també s'han produït petits alts i baixos.

L'any 2010 començava amb un nivell de forta feblesa del dòlar en relació amb l'euro: el gener es pagaven 1,43 dòlars per cada euro. Aquest desavantatge, però, es va corregir de forma ràpida durant els primers sis mesos, en bona part degut a la desconfiança generada per la crisi de deute i els dubtes sobre la solvència del «projecte Europa». La conseqüència va ser que, el juny, l'equivalència havia baixat a 1,22 dòlars per cada euro. Ara bé, durant la segona meitat de l'any la situació va canviar i l'euro va recuperar part del seu valor enfront del dòlar, fins al punt que va arribar a cotitzar al nivell d'1,39 dòlars per euro.

En canvi, ha passat tot el contrari amb el ien. Com acostuma a succeir en èpoques de recessió, els inversors prefereixen fugir de les divises més exposades al risc i confien, en canvi, en el caràcter de «valor refugi» del ien. Tal com va passar

durant la famosa «bombolla tecnològica» de fa una dècada, la divisa japonesa es converteix en una aposta ferma per part dels mercats, fet que explica l'afebliment de l'euro respecte de la moneda asiàtica. Així, si el gener podríem comprar 130 iens amb un euro, dotze mesos més tard aquesta equivalència havia baixat fins als 110 iens per cada euro.

GRÀFIC 12 COTITZACIÓ DE L'EURO RESPECTE AL DÒLAR I EL IEN

Font: Banc d'Espanya. Indicadors econòmics.

TAULA 4 COTITZACIÓ DE L'EURO

	DES. 09	GEN. 10	FEBR. 10	MARÇ 10	ABR. 10	MAIG 10	JUNY 10	JUL. 10	AG. 10	SET. 10	OCT. 10	NOV. 10	DES. 10
Dòlar per euro	1,46	1,43	1,37	1,36	1,34	1,26	1,22	1,28	1,29	1,31	1,39	1,37	1,32
Ien per euro	131,21	130,40	123,46	123,03	125,33	115,83	110,99	111,73	110,04	110,26	113,67	112,69	110,11
Lliura esterlina per euro	0,90	0,88	0,88	0,90	0,87	0,86	0,83	0,84	0,82	0,84	0,88	0,86	0,85
Franc suís per euro	1,50	1,48	1,47	1,45	1,43	1,42	1,38	1,35	1,34	1,31	1,35	1,34	1,28
Δ% mensual													
Dòlar per euro	-2,01%	-2,34%	-4,11%	-0,85%	-1,20%	-6,27%	-2,83%	4,59%	0,97%	1,34%	6,36%	-1,71%	-3,23%
Ien per euro	-1,32%	-0,62%	-5,32%	-0,35%	1,87%	-7,58%	-4,18%	0,67%	-1,51%	0,20%	3,09%	-0,86%	-2,29%
Lliura esterlina per euro	0,09%	-1,85%	-0,79%	2,92%	-3,00%	-1,99%	-3,43%	0,96%	-1,44%	1,97%	4,35%	-2,43%	-0,82%
Franc suís per euro	-0,56%	-1,70%	-0,64%	-1,29%	-1,00%	-1,09%	-2,92%	-2,23%	-0,35%	-2,42%	2,77%	-0,07%	-4,69%
Δ% interanual													
Dòlar per euro	8,66%	7,81%	7,05%	3,98%	1,64%	-7,95%	-12,90%	-9,35%	-9,63%	-10,27%	-6,20%	-8,40%	-9,54%
Ien per euro	7,10%	8,91%	4,36%	-3,62%	-3,77%	-12,15%	-18,02%	-16,05%	-18,68%	-17,18%	-15,11%	-15,25%	-16,08%
Lliura esterlina per euro	-0,53%	-3,83%	-1,23%	-1,96%	-2,56%	-3,09%	-3,38%	-2,93%	-4,52%	-5,78%	-4,28%	-4,87%	-5,73%
Franc suís per euro	-2,42%	-1,14%	-1,57%	-3,99%	-5,35%	-6,20%	-9,12%	-11,46%	-11,97%	-13,59%	-11,14%	-11,01%	-14,71%

Font: Banc d'Espanya. Butlletí estadístic.

1.2.4. Evolució del mercat de treball

La crisi global continua desgastant el mercat de treball i evidencia l'excelsionalitat del període econòmic històric que s'està vivint des de l'any 2007.

L'evolució de l'ocupació europea permet observar les diferències significatives amb l'espanyola: una ocupació molt distant de les mitjanes europees i molt més irregular. Un apunt positiu és que la destrucció espanyola de l'ocupació es frena i les variacions, tot i ser negatives, es moderen notablement. Tot i així, l'ocupació espanyola que fins al 2007 havia estat per sobre de les mitjanes europees, en l'actualitat és el tercer estat europeu amb les taxes d'ocupació més negatives.

Sota la influència del sector de la construcció, l'ocupació masculina mostra una tendència més accentuada a la baixa que la femenina. Tot i que en ambdós casos es tracta de taxes negatives, la pèrdua de llocs de treball de la construcció es reflecteix, com és normal, en les xifres globals d'ocupació.

Finalment, durant l'any 2010 s'ha observat un canvi important pel que fa als costos laborals per hora treballada. Si fa un any Espanya incrementava aquests costos per sobre del nivell d'Europa, aquest darrer any la tendència s'ha invertit. Ara la situació és que l'Estat espanyol no només té uns costos laborals més baixos que a la mitjana d'Europa, sinó que a més s'han incrementat en taxes inferiors a les de la resta de països del continent.

L'ocupació reproduïx en part l'esquema de l'any anterior, però amb dues diferències significatives: la forta baixada del tercer trimestre, més accentuada aquest 2010 que el 2009 i el tancament de l'any amb una variació negativa més moderada (-07% el desembre de 2009 i -03% el 2010).

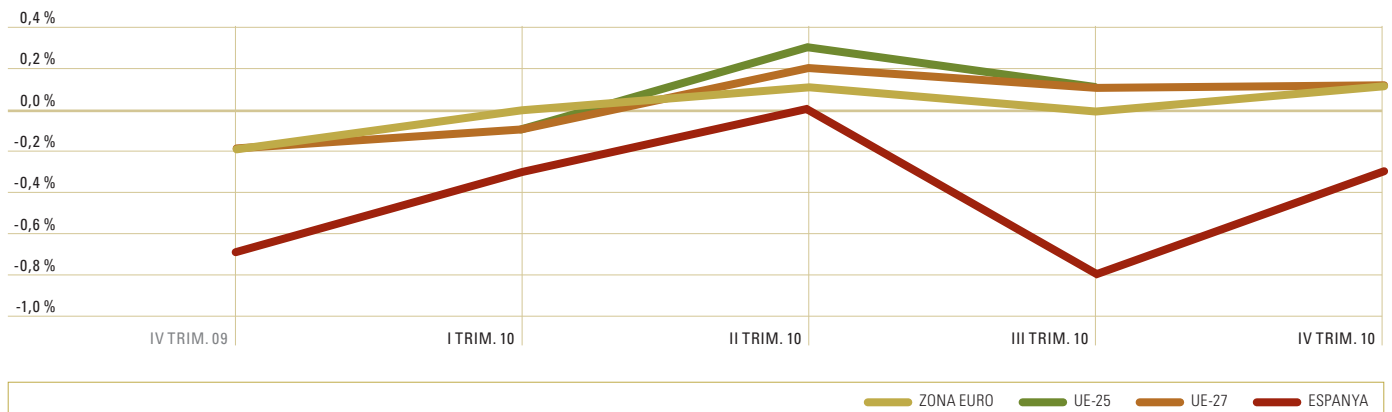
Tal com es pot comprovar, l'evolució de l'ocupació a Espanya destaca per sota de totes les altres exposades en el gràfic. És interessant apreciar que l'any 2010 començava a l'alça, continuant amb la bona evolució del quart trimestre de 2009. Aquesta tendència es prolonga també durant el segon trimestre fins al punt de situar-se en la cota del 0%, la qual cosa equivaldria a un punt d'inflexió en la recuperació de l'ocupació.

Però el tercer trimestre, l'indicador torna a caure, conseqüència sens dubte de la finalització de la campanya d'estiu. És precisament en aquest punt quan s'observa la principal diferència respecte de l'any anterior; si bé el 2009 la caiguda era amb prou feines perceptible, aquest any és més evident.

Ara bé, també cal tenir present que el descens del 2009 porta el gràfic del -1,3% al -1,5% entre el segon i el tercer trimestre, mentre que aquest 2010 la baixada és del 0% al -0,8%. En definitiva: una caiguda intertrimestral més accentuada, però globalment més positiva, sobretot perquè el quart trimestre ve seguida d'una nova pujada que s'acosta novament al nivell del 0%.

L'evolució de l'ocupació a Espanya contrasta amb la de la resta d'Europa, que durant bona part de l'any es mou en xifres positives, especialment els països de l'Europa dels 25. La figura del gràfic és semblant a la d'Espanya des del punt de vista de l'estacionalitat, ja que el segon trimestre es registra un repunt i, tot seguit, evoluciona a la baixa. En canvi, la diferència essencial entre Espanya i la resta d'Europa és que, mentre Espanya encara lluitava per trobar el punt d'equilibri en la zona del 0%, Europa ja es mou en dígits positius.

GRÀFIC 13
CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ RESPECTE AL TRIMESTRE ANTERIOR

Font: Euro indicators. *News release*. Evolució respecte al trimestre anterior.

El gràfic que es comenta a continuació reflecteix el comportament de l'ocupació al llarg de tota la dècada i, per tant, aporta un punt de vista més ampli. La primera cosa que crida l'atenció és la forta davallada experimentada de forma general –tant a Espanya com al conjunt d'Europa– a partir de 2006, i molt especialment a partir de 2008.

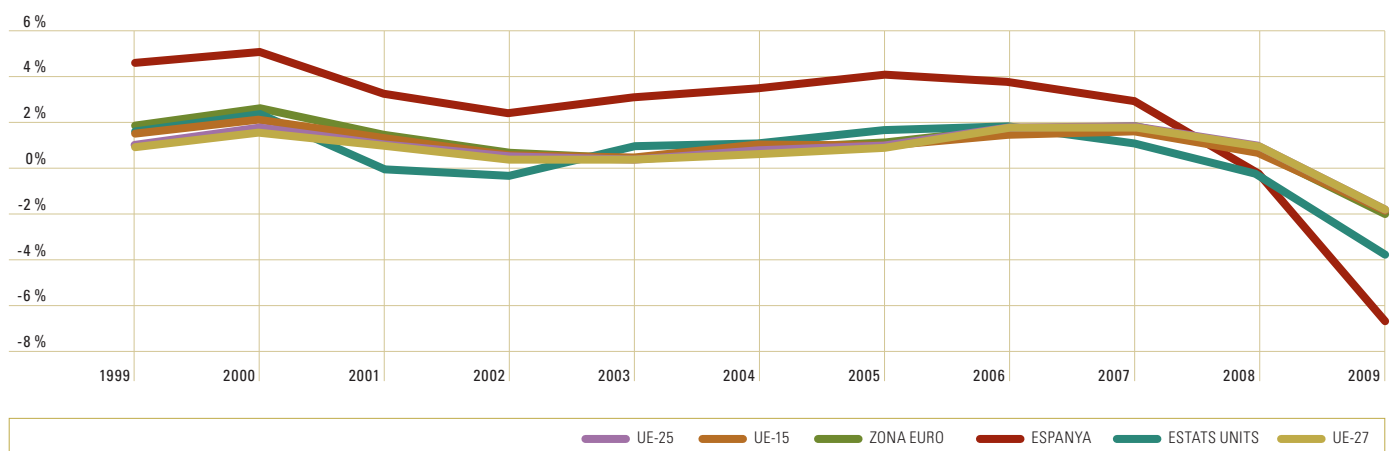
Espanya havia viscut uns anys de fort creixement des del punt de vista de l'ocupació, amb taxes de creixement molt superiors a les de la resta d'Europa. Entre els anys 2004 i 2006, per exemple, la taxa de creixement de l'ocupació a Espanya es movia en la franja del 4%, dos punts per sobre d'Europa. Eren els anys del boom de la construcció i les xifres macroeconòmiques d'Espanya superaven

totes les previsions. Com és sabut, aquesta etapa finalitza cap al 2007, i el gràfic així ho evidencia.

El descens de l'ocupació a Espanya es va accentuar tot seguit amb la fi de la bombolla immobiliària i es va passar en un lapse molt curt de l'eufòria a la depressió. Això explica que les xifres d'ocupació es precipitessin cap avall, molt més encara del que ho estaven fent a la resta de països europeus, i fins i tot més enllà del gràfic dels Estats Units. Així, s'observa que a la zona euro i al conjunt de països de l'àrea europea en general l'ocupació arriba al nivell del -2% aproximadament, mentre els Estats Units evoluciona a la baixa cap al -4%. A Espanya, en canvi, les xifres es precipiten més enllà del -6%.

Independentment de l'evolució d'aquest gràfic al llarg dels propers anys, la «foto» de la darrera dècada permet interpretar la magnitud de la crisi en què estem immersos, i el fort daltabaix que ha representat per a les economies occidentals.

GRÀFIC 14.A
EVOLUCIÓ DEL CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ TOTAL

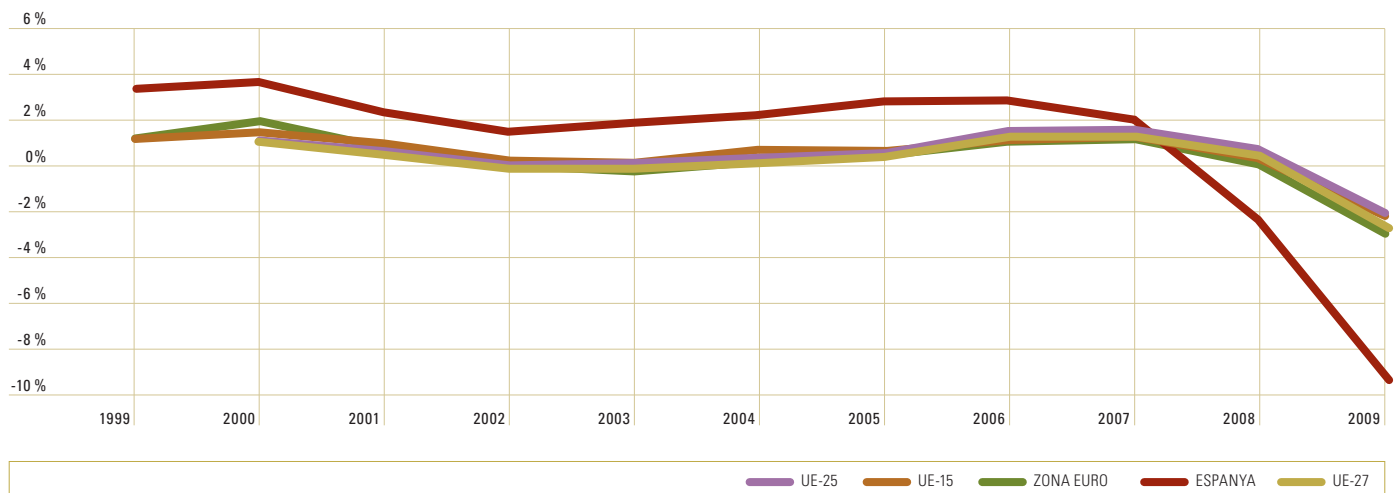
Font: Eurostat. *Employment growth-total*.

Si s'analitza el creixement de l'ocupació per sexes, s'observa que no hi ha grans sorpreses en aquest aspecte. La caiguda de l'ocupació és més que evident a partir de l'any 2007 i es precipita en picat a partir de 2008, tal com s'ha vist al gràfic global d'ocupació.

Ara bé, és cert que aquesta distinció per sexes permet llegir les peculiaritats del cas espanyol en concret. Si a la resta de països l'ocupació global i la masculina cauen en proporcions similars –o no massa significatives–, a Espanya es veu que els índexs de desocupació entre els homes són substancialment més elevats que la mitjana global: gairebé un -10% per als homes, és a dir, set punts pitjor que la mitjana conjunta.

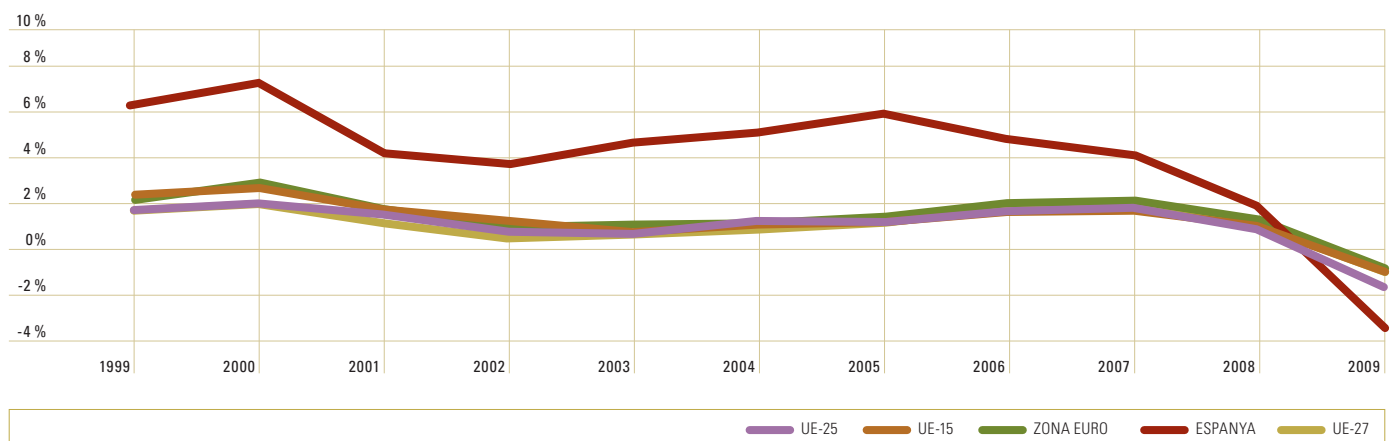
Aquesta diferència es pot explicar en bona part per la forta dependència que a Espanya exercia el sector de la construcció sobre l'ocupació. Tractant-se d'un sector tradicionalment masculí, és lògic que la caiguda del sector immobiliari i de la construcció hagi comportat també un important augment de l'atur entre els homes.

GRÀFIC 14.B
EVOLUCIÓ DEL CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ DELS HOMES

Font: Eurostat. *Employment growth-males.*

GRÀFIC 14.C
EVOLUCIÓ DEL CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ DE LES DONES

Font: Eurostat. *Employment growth-females.*

Com ja s'ha vist en el gràfic global d'ocupació, la reducció de llocs de treball també es fa palesa entre les dones treballadores. També en aquest cas les proporcions de la caiguda són considerables, amb un gràfic que evoluciona en negatiu durant tres anys i a continuació es precipita en picat.

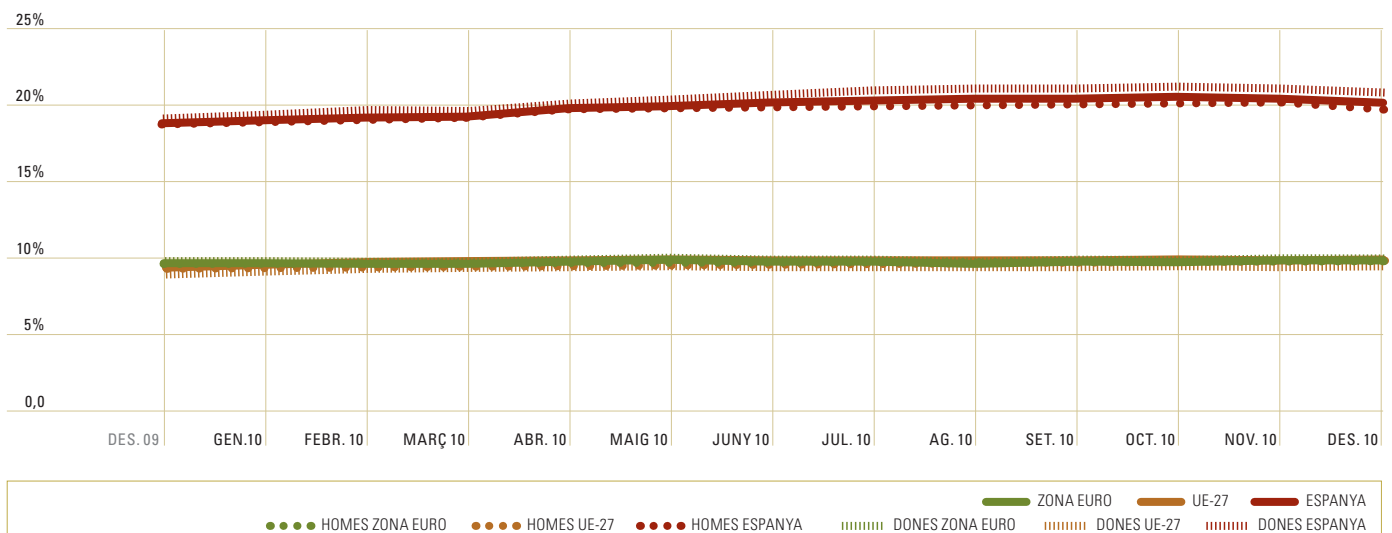
Ara bé, aquest gràfic mostra dues diferències significatives que val la pena considerar. La primera d'elles és que l'inici de la caiguda no es produeix a finals de 2006, com passava en el cas de l'ocupació masculina, sinó que es comença a apreciar el 2005. La segona diferència, en aquest cas notable, és que el descens no arriba al -4%, xifra molt inferior al -10% masculí. Aquesta diferència és el contrapunt lògic de la dada masculina, conseqüència del fort pes de la construcció sobre el conjunt del sistema econòmic espanyol.

El gràfic que es comenta tot seguit és un dels retrats més contundents i colpidors sobre els problemes als quals s'enfronta l'economia espanyola: l'elevada taxa de desocupació. En un primer cop d'ull ja es pot veure que la diferència entre el gràfic d'Espanya i el de la resta d'Europa és més que significativa. Mentre la zona euro i la UE dels 27 es mouen en el nivell d'un 10% d'atur durant tot l'any 2010, Espanya ho fa per sobre del 20%.

La forta diferència entre ambdues dades (l'atur a Espanya enfront d'Europa) resulta especialment colpidora perquè la taxa espanyola duplica la de la resta d'Europa. Aquesta desproporció revela, al capdavant, l'existència d'una distància insalvable a curt termini, evidenciant així la probable existència de problemes estructurals que requereixen una solució urgent. Aquesta distància havia quedat amagada durant els darrers anys per la intensa activitat de la construcció a Espanya, però la sacsejada que ha patit aquest sector ha acabat plasmant-se també en les xifres d'atur.

Tot i que la gràfica ens permet desglossar el pes de la desocupació per sexes, el cert és que no sembla que hi hagi grans diferències en aquest aspecte: a Espanya, l'atur masculí i el femení es mouen aproximadament en la mateixa franja, sempre a prop del 20%. A Europa, per la seva banda, ambdós sexes transiten també per la mateixa línia, en aquest cas del 10%.

GRÀFIC 15
TAXA DE DESOCUPACIÓ, GLOBAL I PER SEXES

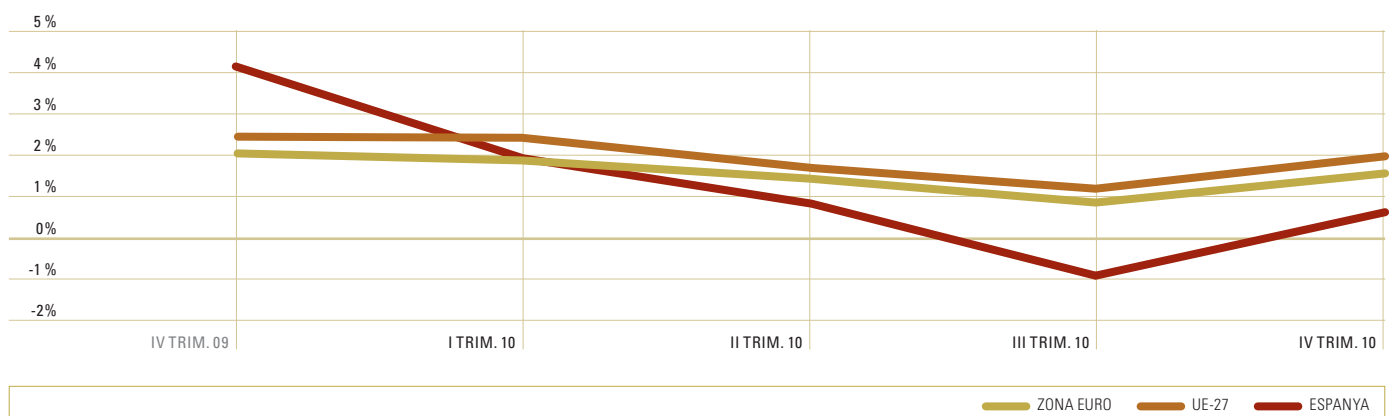
Font: Euro indicators. News release.

El gràfic sobre costos laborals revela canvis importants en la situació d'Espanya enfront de la resta d'Europa. A finals de 2009, tal com es pot apreciar en el gràfic, els costos laborals a Espanya s'havien incrementat un 4% en relació amb el quart trimestre de 2008, gairebé dos punts per sobre de la UE dels 27.

Aquesta dada podria semblar contradictòria si es té en compte que ens trobàvem en una situació adversa per al mercat de treball i, en general, en una conjuntura econòmica difícil. Cal tenir present, això sí, que aquest gràfic no compara els costos laborals d'Europa amb els espanyols, sinó les taxes de creixement d'uns i altres. De fet, els costos laborals a Espanya continuen sent significativament més baixos que els del conjunt d'Europa.

Malgrat que els costos laborals d'Espanya són més competitius que els de la UE, durant l'any 2010 han experimentat una important baixada en termes interanuals. El quart trimestre de 2010, l'increment dels costos laborals espanyols per hora treballada no arribava a l'1%, mentre que a la zona euro superava l'1,5% i a la UE dels 27 assolía el nivell del 2% interanual.

GRÀFIC 16
EVOLUCIÓ DELS COSTOS LABORALS PER HORA TREBALLADA, VARIACIÓ INTERANUAL

Font: Euro indicators. *News release*.

1.2.5. Evolució del tipus d'interès

Durant tot el 2010, el preu del diner ha viscut una situació tranquil·la entre els països de la zona euro. L'oscil·lació de l'euríbor s'ha situat en 0,28 punts i ha tancat a 1,52% a desembre de 2010. Des de la davallada de mitjans d'agost de 2008 l'euríbor s'ha mantingut en uns estrats anormalment baixos atès l'escenari de recessió global i en concret europea.

Les expectatives sobre l'evolució futura estan molt determinades per la recuperació de les economies dels països europeus. Tal com es pot observar en les dades de l'Anuari, s'està produint una recuperació a diferents velocitats i la nova situació que s'està configurant comença a distanciar els interessos econòmics dels estats europeus i, en concret, el preu del diner.

El sanejament de les entitats financeres també ha estat un tema cabdal, tant per la transparència general com per la confiança dels mercats financers. La disponibilitat del crèdit es relaciona directament amb la situació d'aquestes entitats, de les quals cal recordar-ne el paper com a canalitzadores d'estalvi envers la inversió productiva.

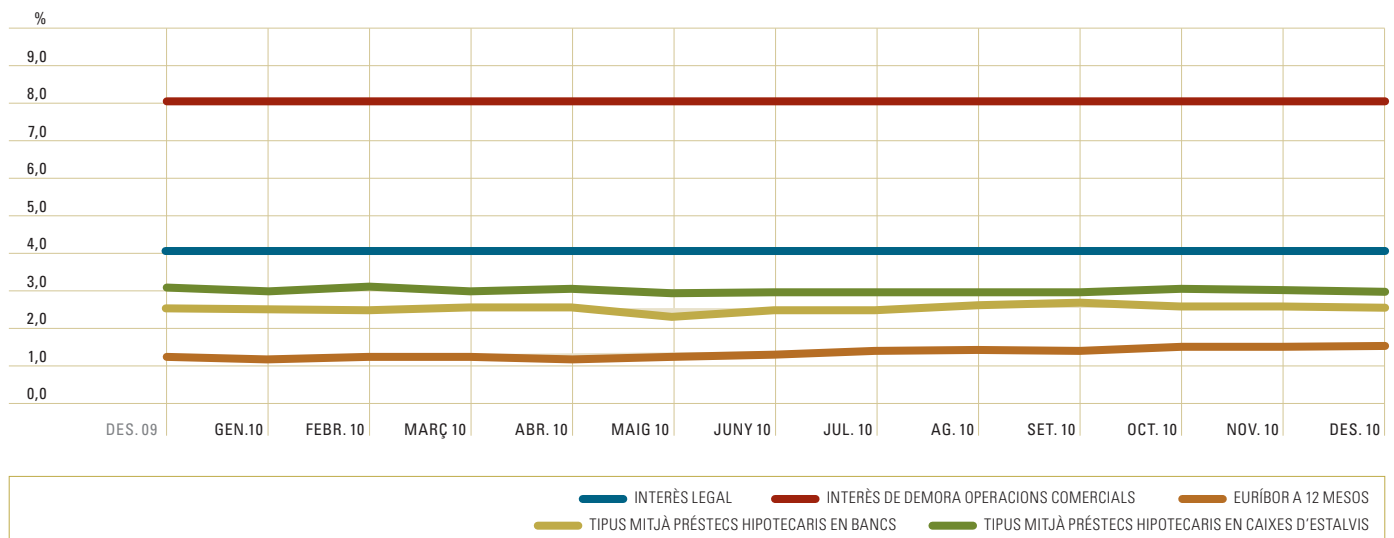
Aquest 2010, dins del context de recessió de la zona euro, les polítiques monetàries dels diferents bancs europeus han estat condicionades per la reactivació de l'economia. D'aquesta manera, s'han mantingut els tipus d'interès oficials a nivells excepcionalment baixos. Una mesura adoptada unànimement per tots els països de la zona euro, ja que la situació de tots ha estat molt semblant respecte d'aquesta qüestió.

De la mateixa manera, altres zones econòmiques també han optat per aquest tipus de polítiques. Als Estats Units, les condicions econòmiques justifiquen un nivell de tipus extraordinàriament baix durant un període de temps considerable. Després de diverses oscil·lacions, el país nord-americà tanca l'any amb una davallada de fins al 0,78%, 0,27 punts percentuals per sota del desembre de 2009.

Al Japó, la segona economia del món, el preu del diner estava al 0,1% des del desembre de 2008. L'any 2010, el Banc del Japó va explicar que continuava amb la seva política de tipus d'interès virtualment a zero fins que ho considerés convenient per aconseguir una estabilitat en els preus a mitjà i llarg termini. El desembre de 2010 l'interès assoleix el 0,20%.

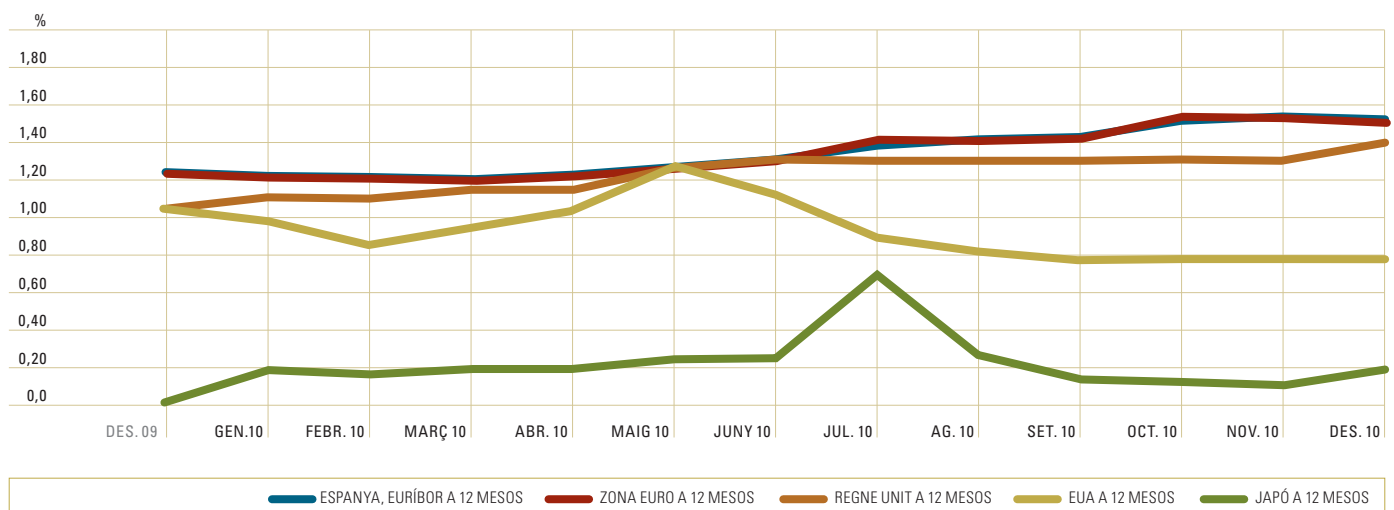
L'euríbor va tancar el 2010 en l'1,526%, amb un repunt de 0,28 punts percentuals. Per al 2011 es preveu que la pujada sigui moderada, entre 0,3 i 0,5 punts percentuals segons diversos analistes. Al contrari que el 2009, el tipus hipotecari ha sumat vuit mesos consecutius d'ascens. El mes d'abril es va situar a l'1,23 i el van seguir maig (1,25), juny (1,28), juliol (1,37), agost (1,42), setembre (1,42), octubre (1,50) i novembre (1,54). L'euríbor va tancar el 2010 a 1,53, per sobre de l'1,24 del desembre de 2009.

GRÀFIC 17
EVOLUCIÓ DELS TIPUS D'INTERÈS A ESPANYA

Font: Banc d'Espanya. Butlletí estadístic.

GRÀFIC 18
EVOLUCIÓ DELS TIPUS D'INTERÈS A DOTZE MESOS

Font: Banc d'Espanya. Butlletí estadístic.